

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 sierpnia 2018 r. (koperta k. 63) powód P. 1 Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. (dalej jako: P.) domagał się zasądzenia od pozwanej J. M. kwoty 7.341,85 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Uzasadniając powyższe żądanie powód wskazał, że w dniu 25 czerwca 2012 r. S. M. zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową i (...). S. (dalej jako: (...)) umowę pożyczki nr(...). W dniu 17 stycznia 2016 r. pożyczkobiorca zmarł, co zgodnie z regulaminem właściwym dla zawartej umowy pożyczki spowodowało wymagalność całej kwoty pożyczki. Powód nabył wierzytelność przysługującą (...) na podstawie umowy przelewu wierzytelności. Pozwana jest spadkobierczynią pożyczkobiorcy. Na dochodzoną kwotę składa się kapitał pożyczki (5.899,50 zł) oraz odsetki w łącznej kwocie 1.442,25 zł.

(pozew k. 1-6)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i wskazała, że natychmiast po śmierci syna poinformowała pierwotnego wierzyciela o zgonie dłużnika, uzyskując informację, że w związku z ubezpieczeniem pożyczki (...) nie ma żadnych roszczeń wobec następców prawnych pożyczkobiorcy. Ponadto pozwana wniosła, na wypadek przegranej, o nieobciążanie jej kosztami postępowania z uwagi na złą sytuację zdrowotną i finansową. Na rozprawie w dniu 30 października 2019 r. pozwana podniosła także zarzut naruszenia zasad współżycia społecznego przez zwleknięcie z wezwaniem powódki do zapłaty i wytoczeniem powództwa w celu uzyskania wyższej kwoty odsetek.

(odpowiedź na pozew k. 73-76, protokół rozprawy k. 147-149)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

25 czerwca 2012 r. S. M. zawarł ze (...) umowę pożyczki (kredytu konsumenckiego) nr (...) na kwotę 15.000 zł. Umowa została zawarta na okres od 25 czerwca 2012 r. do 12 czerwca 2017 r. Wśród pozaodsetkowych kosztów pożyczki znalazła się prowizja z tytułu udzielenia pożyczki w kwocie 1.200 zł oraz koszt składki ubezpieczenia grupowego A. (...), stanowiącego zabezpieczenie pożyczki w wysokości 1.074 zł (dowód: umowa k. 15-17v).

S. M. spłacał raty terminowo. Na 5 dni przed śmiercią dokonał ostatniej płatności na kwotę 170 zł. Wpłaty tej dokonała w jego imieniu matka – J. M.. Wierzyciel nie naliczał wówczas żadnych odsetek od zadłużenia przeterminowanego (dowód: harmonogram spłaty pożyczki k. 106-106v, rozliczenie wysokości zadłużenia k. 107-108, zestawienie operacji na rachunku płatniczym k. 113-116v – w szczególności k. 116v). S. M. zmarł 17 stycznia 2016 r. w wyniku długotrwałej choroby. Po zorganizowaniu pogrzebu J. M. wraz z córką J. S. udały się do oddziału (...), aby zgłosić śmierć syna i brata. J. M. okazała w placówce akt zgonu syna. Pracownik (...) po konsultacji z przełożonym przekazał informację, że wobec braku zaległości i ubezpieczenia kredytu „nie trzeba już więcej spłacać” (k. 148). Po upływie około 2,5 roku od tego czasu, w dniu 17 maja 2018 r. P. wystosował do J. M. wezwanie do zapłaty, które zostało odebrane przez pozwaną osobiście w dniu 21 maja 2018 r. (dowody: akt zgonu k. 27, zeznania świadka J. S. k. 148-149, przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 48 wraz z potwierdzeniem odbioru k. 49v).

Wierzytelność przysługująca (...) wobec S. M. została skutecznie nabyta przez P. na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 29 września 2017 r. (dowód: umowa przelewu k. 44-56v, w szczególności wykaz wierzytelności k. 45v).

J. M. jest wyłącznym spadkobiercą S. M. (okoliczność bezsporna, a ponadto postanowienie k. 20).

Ubezpieczenie grupowe stanowiące zabezpieczenie pożyczki obejmowało wyłącznie 4 ryzyka: śmierć w wyniku nieszczęśliwego wypadku, śmierć w wyniku zawału serca lub udaru mózgu, całkowitą trwałą niezdolność do pracy

w wyniku nieszczęśliwego wypadku i pobyt w szpitalu w wyniku nieszczęśliwego wypadku. Przypadek S. M. nie był objęty ubezpieczeniem i ubezpieczyciel odmówił wypłaty odszkodowania (dowody: deklaracja przystąpienia do ubezpieczenia k. 121, OWU k. 122-123, decyzja k. 124).

J. M. jest obecnie w ciężkim stanie zdrowotnym – choruje na przewlekłą chorobę wieńcową i przewlekłą niewydolność serca, przeżyła udar niedokrwienny mózdzku i pnia mózgu, jest trwale niezdolna do pracy i samodzielnej egzystencji (k. 82- 85, 145-146).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie przywołanych wyżej dowodów, które nie budziły wątpliwości sądu. W szczególności sąd dał wiarę zeznaniom świadka J. S.. Wprawdzie świadek pozostaje w bliskich relacjach z pozwaną, zatem miała interes faktyczny w zeznawaniu na jej korzyść, ale zarazem słowa świadka znajdują odzwierciedlenie w dowodach przedłożonych przez powoda. Na k. 113 znajduje się dokument zatytułowany „zestawienie operacji z rachunku płatniczego” wygenerowany 5 lutego 2019 r. Na dokumencie tym widnieje informacja, że rachunek został zamknięty 26 stycznia 2016 r. Ponieważ tego dnia S. M. już nie żył, nie było innego powodu zamknięcia rachunku niż śmierć właściciela rachunku. Zarazem (...) nie mógł powziąć informacji o śmierci S. M. z innego źródła, aniżeli wskazanego przez świadka – z oświadczenia złożonego w placówce przez J. M.. Ponadto podkreślić należy, że J. M. dołożyła wszelkich starań, aby uregulować sprawy spadkowe – postanowienie o stwierdzenie nabycia spadku, zainicjowane jej wnioskiem uprawomocniło się w grudniu 2016 r., a więc niecały rok po śmierci syna (k. 20). Od dnia śmierci S. M. (...) nie kierował wobec J. M. żadnych wezwań, co również potwierdza słowa świadka o uznaniu przez placówkę, że dług został przejęty przez ubezpieczyciela i że spadkobierczyni nie jest zobowiązana do zapłaty. Z tych wszystkich przyczyn sąd uznał zeznania świadka J. S. za wiarygodne w całości i posłużył się nimi do ustalenia stanu faktycznego sprawy.

Sąd dał również wiarę dokumentom zgromadzonym w aktach sprawy. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a w ocenie sądu nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, nie budzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę materiał dowodowy. Bezsporne w niniejszej sprawie było zawarcie przez S. M. i (...) wskazanej w pozwie umowy, jak również jej wygaśnięcie wraz ze śmiercią pożyczkobiorcy. Pozwana kwestionowała jedynie wiarygodność umowy przelewu wierzytelności, jednakże w świetle załączonego do niego ciągu pełnomocnictw oraz szczegółowego wykazu wierzytelności, w ocenie sądu walor dowodowy tego dokumentu nie budzi wątpliwości.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione co do zasady, jednakże podlegało częściowemu oddaleniu z uwagi na zasady współżycia społecznego.

Powód zdołał wykazać zarówno fakt zawarcia umowy pożyczki, jak i fakt jej postawienia w stan natychmiastowej wymagalności z chwilą śmierci S. M. zgodnie z § 36 regulaminu udzielania kredytów i pożyczek konsumenckich (...) (k. 51v). Udowodniono również zgodnie z twierdzeniem pozwu (k. 6) wysokość zadłużenia z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki w kwocie 5.899,50 zł. Harmonogram spłat wskazywał, że z datą zapłaty raty wymagalnej 12 stycznia 2016 r. (która zgodnie z oświadczeniem powoda została uiszczona – k. 108) saldo pożyczki wynosi 5.979,34 zł (k. 106). Skoro zatem wyliczając żądanie pozwu powód ograniczył kwotę niespłaconego kapitału do kwoty 5.899,50 zł (k. 6), to sąd będąc związany treścią art. 321 § 1 k.p.c. i nie orzekając ponad żądanie uznał tę kwotę za w pełni uzasadnioną.

Sąd uznał także za wykazane następstwo prawne – zarówno po stronie powodowej, jak i po stronie pozwanej. Zgodnie z art. 509 § 1 k.c., wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. W niniejszej sprawie wykazano, że w drodze umowy przelewu wierzytelności z dnia 29 września 2017 r. P. nabył wierzytelność przysługującą uprzednio (...), zgodnie z art. 509 § 2 k.c. ze wszelkimi związanymi z nią prawami, w szczególności roszczeniem o zaległe odsetki. Jednocześnie zgodnie z art. 922 § 1, 924 i 925 k.c., J. M. weszła w całość praw i obowiązków

majątkowych S. M.. Powyższe jednoznacznie wynikało z prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 513 § 1 k.c. dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie. J. M. została skutecznie poinformowana o przelewie w dniu 21 maja 2018 r. (k. 48, 49v). W toku niniejszego postępowania skutecznie podniosła zarzut nadużycia prawa podmiotowego przez pierwotnego i obecnego wierzyciela. Nie budzi wątpliwości, że pożyczkodawca ma prawo zastrzec w umowie, że po postawieniu należności w stan wymagalności zostanie ona objęta odsetkami maksymalnymi. Nie budzi również wątpliwości cel takiego przepisu – służy on zmobilizowaniu dłużnika do terminowego regulowania zobowiązań i przeciwdziałania opóźnieniom w płatnościach. Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W ocenie sądu, działanie tak pierwotnego wierzyciela (...) jak i aktualnego wierzyciela (P.) polegające najpierw na wprowadzeniu w błąd pozwanej co do stanu jej zadłużenia, a następnie na zaniechaniu poinformowania o przelewie i o istnieniu jakiegokolwiek opóźnienia w zapłacie, aż do czasu kiedy wierzytelność zbliżała się do terminu przedawnienia, nie służy realizacji celu polegającego na skłonieniu dłużnika do terminowej realizacji płatności, lecz zmierza wyłącznie do zwiększenia długu (w niniejszej sprawie – wbrew woli dłużnika). W okolicznościach niniejszej sprawy jest to szczególnie wyraźne. To wszakże pozwana poinformowała (...) o śmierci pożyczkobiorcy, co pozwoliło na postawienie pożyczki w stan wymagalności. Pozwana dołożyła również wszelkich starań w celu uregulowania swojej sytuacji prawnej, inicjując postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku. Działając w zaufaniu do oświadczeń składanych przez pracownika przedsiębiorcy uznała należności wynikające z umowy pożyczki zawartej przez syna za uregulowane. Jej postawa była tym bardziej uzasadniona, że zabezpieczeniem umowy pożyczki była umowa ubezpieczenia grupowego, której składka była bardzo wysoka (w odniesieniu do kwoty pożyczki), co pozwalało mniemać, że obejmuje ona ryzyko w postaci śmierci ubezpieczonego. Podkreślić należy, że S. M. był rzetelnym dłużnikiem i w chwili śmierci pożyczka była spłacana bez opóźnień. Pozwana wiedziała o pożyczce i przed śmiercią syna samodzielnie regulowała płatności. W powyższych okolicznościach należy zakładać, że gdyby wierzyciel skorzystał ze swoich uprawnień i wezwał pozwaną do zapłaty lub poinformował o nieskuteczności ubezpieczenia – pozwana zgodnie z dotychczasowym modelem postępowania – dołożyłaby wszelkich starań, aby spłacić należność. Tymczasem wierzyciel nie tylko nie wezwał pozwanej do zapłaty, ale przeciwnie – wprowadził ją w błąd co do istnienia zadłużenia. Potwierdza to jednoznacznie fakt zamknięcia rachunku już w dniu 26 stycznia 2017 r., a zarazem brak wezwań do zapłaty aż do dnia 21 maja 2018 r. Pozwana aż do dnia 21 maja 2018 r. nie miała podstaw, aby przypuszczać, że pozostaje w jakimkolwiek zadłużeniu. W ocenie sądu nie zasługuje zatem na ochronę działanie polegające na naliczaniu odsetek (w jakiegokolwiek wysokości) od niespłaconej kwoty kapitału od dnia wymagalności roszczenia, to jest 17 stycznia 2016 r. do dnia powzięcia wiadomości o zadłużeniu, to jest 21 maja 2018 r.

Z tych samych przyczyn sąd zakwestionował naliczanie odsetek maksymalnych od istniejącego zadłużenia i zasądził odsetki za opóźnienie jedynie w wysokości ustawowej. Sąd zważył, że J. M. – mimo przeżyć związanych z chorobą, a potem śmiercią syna oraz mimo złego stanu zdrowotnego – wykazała postawę niezmiernie rzetelnego dłużnika. Samodzielnie udała się do (...), aby poinformować o śmierci syna, dzięki czemu interes wierzyciela mógł zostać w pełni zaspokojony np. przez zmianę osoby dłużnika, refinansowanie zadłużenia. Należy podkreślić, że pożyczka była spłacana regularnie, pod koniec życia dłużnika przez samą pozwaną, co potwierdzają także oświadczenia powoda w postaci wyliczeń złożonych do akt sprawy. W ocenie sądu obciążanie w tych okolicznościach pozwanej odsetkami maksymalnymi za opóźnienie stoi w sprzeczności z celem tej instytucji, która ma służyć dyscyplinowaniu nierzetelnych dłużników. Mając na względzie te okoliczności, a także argumentację przytoczoną w akapicie powyżej – sąd uznał zastrzeżenie maksymalnych odsetek za opóźnienie za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i zasądził odsetki za opóźnienie jedynie w wysokości ustawowej. Wskazać należy, że odsetki te również realizują interes wierzyciela, który nie może obracać należną mu kwotą pieniężną, ale zarazem nie zawierają w sobie elementu penalnego, który w okolicznościach niniejszej sprawy jest zupełnie nieuzasadniony.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., postanawiając nie obciążać nimi J. M.. Mimo że przegrała ona spór co do zasady i w znacznej części również co do wysokości, sąd miał na względzie, że wyłącznie nieprawidłowość działań po stronie pierwotnego wierzyciela i wprowadzenie w błąd pozwanej, jakoby nie pozostawała w żadnym zadłużeniu z tytułu umowy pożyczki zawartej przez syna, doprowadziły do zaistnienia tego procesu w ogóle. J. M. wykazała gotowość spłaty należności, co przez nieprawidłowe działanie pierwotnego wierzyciela zostało jej uniemożliwione. Skutki działania pierwotnego wierzyciela obciążają również powoda w niniejszej sprawie. Na decyzję sądu o odstąpieniu od obciążania pozwanej kosztami procesu wpływ miała ponadto udowodniona przez pozwaną jej bardzo zła sytuacja zdrowotna, która również utrudniała jej aktywność w niniejszym procesie. Mając na względzie przytoczone wyżej fakty, sąd uznał okoliczności niniejszej sprawy za na tyle szczególne, aby odstąpić od zasady obciążania strony przegrywającej kosztami w myśl zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.c.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji.

asesor sądowy Alicja Sieczych-Drzewiecka

Zarządzenie: odpis wyroku zaocznego wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikowi powoda bez pouczenia.

asesor sądowy Alicja Sieczych-Drzewiecka